

ORIENTACIONS

CEDOC
FONS
A. VILADOT

FRONT UNIVERSITARI DE CATALUNYA

Núms. 4-5 Abril 1945

S'acosta la pau, una pau difícil i dura. Mentre escrivim aquestes línies, Alemanya està sofrint un castig terrible, retribució del seu pecat d'orgull, pecat d'haver mangayrat els altres pobles, races i religions, d'haver agredit en nom d'una pretesa superioritat. Un poble que vulgui pagar en la història - i l'Alemanya n'era un - ho assolirà no apartant-se del camí d'una franca cooperació amb els altres pobles. L'eterna actitud de superioritat i hostilitat no serveix per a cimentar una pau "de mil anys", si no és la pau dels comentaris.

Mentrestant, a San Francisco comença a batir-se la futura estructura del món. Ens registrem a créure que, després d'aquesta llarga experiència de dolor i sang, els dirigents dels pobles no puguin superar les seves diferències, eliminant els germens d'un futur conflicte. Aquests germens no s'eliminaran mentre restin nacionalitats oprimides, mentre es negui l'auto-determinació dels pobles per a escollir el seu govern, mentre no s'ofianci la bona fe en el compliment de les obligacions internacionals.

Els petits pobles - petits en territori i població, rics en cultura - volem creure que a San Francisco les grans potències es decidiran a inaugurar una era de cooperació pacífica de les nacions en l'esforç comú, esforç al qual tots - grans i petits - podem contribuir.

Si no fos així, ho sentiríem molt per a nosaltres, però també per a elles. Que el món no pot rutllar si no és guiat per aquestes premisses.

NOTES DEL MES D'ABRIL

9 d'abril. - Fa set anys que ells assassinaren a Manuel Carrasco i Formiguera. La dolorosa notícia ens arribava en aquella trista Barcelona del mes d'abril de 1938. I veíem la Pàtria, sofrent, avergonyida per la mitjanies i covardia de molts dels seus fills, exultar un moment perquè en la mort de Carrasco veia un símbol més de la fellonia dels que ens combatien. Carrasco, catòlic íntegre, fou sacrificat pels qui deien combatre en nom de Déu. Amb aquest fet demostraren que era Catalunya el blanc primordial del seu odi, com ells mateixos han repetit: "antes una España roja que una España rota".

Fa set anys... i Catalunya encara no és dels catalans. Gent forastera, gent de penent, la mateixa que assassinava el patriota, encara senyoreja i domina les nostres viles i ciutats. És que haurà estat inútil el sacrifici d'ell i de tanta altres que moriren o sofreixen per una Pàtria catalana lliure i plena de justícia social? No; perquè l'esperit català encara aïllat, encara el mot Catalunya diu prou coses per a estimular el sacrifici de molts catalans: I, mentre això sigui, l'esdevenidor de la Pàtria és esperançador. Ho fou en va el sacrifici d'aquella que caigueren, com Carrasco i Formiguera, car amb llur integritat ens donaren la lliçó a aprendre, l'exemple a seguir. Amb ells guanyàvem nous símbols per a Catalunya. I la Catalunya actual està tan mancada de símbols... !

Carrasco i Formiguera no veurà el jorn del triomf que s'acosta. Però el seu esperit hi serà present. Que en aquestes jornades del triomf no sigui desolada la veu dels qui caigueren, que ens diuen que, per sobre de diferències ocasionals i inclús ideològiques hi ha una cosa que ens uneix a tots: la grandesa de la Pàtria. Per aquest camí, farem Catalunya senyora i majora del seu esdevenidor.

12 d'abril. - La mort del President Roosevelt. - Ha mort el President Roosevelt. En aquesta nota necrològica no pèliquem tot allò que la seva mort ens suggereix. A nosaltres que som admiradors d'ell des de la primera hora, no ens cal parlar hipòcritament; hem senyalat

UB
Servei de Comunicació
i Hemeroteca General
CEDOC

que nosaltres, joves nacionalistes catalans, ens associem al dol que en aquest moment sent tot el poble dels Estats Units d'Amèrica, i que, juntament amb tots els amants de la llibertat, de la democràcia i dels drets de les petites nacions de tot el món, plorem la pèrdua de l'home d'Estat del qual tant esperàvem per al bé de Catalunya. Que al Cel sigui!

14 d'abril.- El 14 d'abril de 1931, indubtablement enceta un període de transcendental per a la història de Catalunya; període del qual l'actual estat de coses no és més que un parèntesi, malgrat l'error d'ofegar la República catalana en el mateix braçol, perdent, si més no, l'oportunitat d'aconseguir una autonomia basada en el pacte i no en la concessió gregüessa, l'estretor de mires dels dos grans partits que aleshores portaven la responsabilitat de la política catalana, i la timidesa dels governants en afrontar el problema social d'una faiso franca i decidida; hem de revaloritzar una gran part de l'obra realitzada del 31 al 36. Aquell règim té al seu haver la cristallització d'una consciència nacional en el nostre poble, la difusió del catalanisme; privilegi fins aleshores d'una classe social i d'uns quants intel·lectuals, a gran part de la massa obrera.

I, en quant a realitats concretes, la magnífica obra cultural de la Universitat Autònoma, la mesurada jurisprudència del Tribunal de Cassació, i tantes i tantes coses.

Fodem veure la font de les seves errors en la manca de preparació política de la massa, en l'abstencionisme o obstruccionisme de determinats elements. Ens cal, però, donar-nos compte que estem jutjant després d'una terrible experiència, que ens ha exacerbat l'esperit crític, i ens ha fet ressaltar les taras que, sense aquelles, haurien estat potser només coses passatgeres, defectes de detall, dintre d'un conjunt que cada dia s'hauria anat afinant més.

Tributem, doncs, avui, un record a l'obra positiva d'aquell període i prometem-nos no ensopegar en els errors que el portaren al desastre.

23 d'abril.- SANT JORDI

L'ENDEMA DE SANT JORDI

D'alt que passava, enguany, ni se'l sentia,
però se'l veia molt més clar que mai;
la blanca carretera de l'espai
a la cloror del seu elm resplendia!
Y el que resplendirà! Senyal que deixa
la ferradura d'un cavall elat,
no ha de temer ni vent ni tempestat;
que no l'esborra ni la mort mateixa.

DIVAGACIONS SOBRE LA DEMOCRÀCIA.

Es dubta que l'actual generació pugui aconseguir la pau de l'esperit. La guerra és sempre un fenomen d'odi, i l'actual, sobretot, és l'explosió del que han acumulat dues concepcions de vida diametralment oposades. Una d'elles, la democràcia, triomfa en la contesa per la justícia de la seva causa i la força material amb què l'ha recolzat, però seria utòpic creure que els vençuts s'han convençut. Les idees totalitàries seguiran vivint en estat latent, aprofitaran les ocasions més petites per a manifestar-se, cercant l'ocasió que els brindarà l'estat de debilitat de moltes països, en aquesta llarga convalescència que aquest any comença per al món. Ja que no és possible anihilar aquests germens nocius a la salut dels pobles, cal aïllar-los, i, sobretot, evitar que es transmetin a la generació que ens ha de succeir.

El principal argument dels sistemes totalitaris contra la democràcia és la seva incapacitat de governar d'una manera viable els països políticament estrassats. Aparentment, la raó és forta, però no resisteix un anàlisi seriós. El contra-argument sorgeix a l'acte: si llevem al poble l'oportunitat d'ensinistrar-se políticament (que només la democràcia pot donar-li), mai deixarà d'ésser un simple

agregat humà, sense ideals col·lectius.

No volem dir amb això que l'aplicació dels principis democràtics no necessiti una reforma. La democràcia no és un dogma, sinó una manera d'esser, i això mateix li dona una flexibilitat d'adaptació a les característiques de cada època i de cada país que n tenen altres sistemes.

Aquesta adaptació, però, no deu passar d'un límit. La democràcia té uns pressupostos bàsics, definits darrerament a la Carta de l'Atlàntic. No és democràcia un sistema on l'estat de dret no és igual per a tots els ciutadans, on el silenci ampara la injustícia, on impera un mecanisme policial que deixa l'individu completament desarmat davant l'Estat.

Per a aïllar aquells germans, cal indubteblement una obra de govern, enèrgica i honesta. Però més importància té encara l'educació política de la joventut. Hem dit abans que la democràcia és una manera d'esser, una ampla i cordial manera d'enfrontar els problemes de la vida. Ens atrevirem a dir que és l'aplicació dels principis cristians de la política. D'això se'n segueix que l'educació democràtica del jove ha d'ésser més formativa que informativa. No complim la juventud del tòpic freqüent a les classes d'educació cívica. Dirigim-nos més als cors que als cervells.

Mentre aquesta obra educativa no estigui superada, els temps seran difícils per a Europa.

Esperem i exigim seny i embranzida i claretat de judici en els homes que han de portar en les seves espatlles les terribles responsabilitats dels temps nous.

Per altra banda, ells tenen dret a exigir de nosaltres, els joves, un sentit de la responsabilitat, de la col·laboració, de la crítica justa i constructiva.

D'altre manera esdevindrà insoluble i es farà crònica aquesta crisi d'odis i calamitats.

PAGINA DE COL.LABORACIO

EL PROBLEMA DEL COL.LABORACIONISME.— En el número anterior Teurus comentava molt encertadament el problema del col·laboracionisme, i arribava a la conclusió que calia establir una classificació, una graduació, que va des dels que s'han declarat ells mateixos col·laboracionistes, fins als que presenten en llur actuació aspectes bons i dolents, i afegeix que, en aquests darrers, caldrà en darrer instància, posar les bones i males accions en els dos plats d'una balança per veure quin dels dos pesa més.

-Felicitem a Teurus per haver començat a tractar un tema tan difícil com és el de col·laboracionisme, tema sobre el que cal meditar molt per a no deixar-nos endur per la passió del moment. I amb el mateix bon esperit de Teurus volem ara nosaltres insistir sobre un punt molt important, i és el de la impossibilitat de dictar normes massives generals. En efecte, excepte en els casos de col·laboracionisme declarat i poc vergonya, caldrà sopesar els casos d'un a un. Entenem-nos. No representi això un efebilitment de les posicions, sinó un aclariment. Referint-nos concretament al col·laboracionisme en el ram cultural —en el polític les posicions són més definides, i per tant més rotundament condemnables— trobem de seguida una categoria de gent que s'haurem definit ells mateixos amb les coses que hauren dit en llurs escrits. N'hi haurà de tres menes: els que hagin fet el tomb amb més o menys sinceritat, que serien els menys reprobables si el dia de demà demostrassin aquesta sinceritat no volent tornar a fer un altre tomb i es quedessin voluntàriament de recó; els que l'han fet per covardia i per feblesa, però procurant no fer mal; i els que s'han aprofitat, no sols en benefici propi, sinó expressament en perjudici d'altri.

Cap d'ells no té excusa, però cal estimar els matisos de diferència quan sigui hora de jutjar llur actuació.

Però al costat d'aquests hi ha els que en llur actuació no heuren mai escrit una frase directament contrària al pensament que en altres havien sostingut, i amb aquests cal, naturalment, anar amb més compte. També cal trobar matisos. Trobem en primer lloc els que, sense sostenir teories blasmables, ha posat tot l'esforç llur al servei d'una cultura forastera. D'aquests, n'hi ha que mai ho havien

fet, i que ara hi han abocat el millor d'ells mateixos canviant totalment el sentit i la llengua de l'obra llur; n'hi ha que ja abans tenien una activitat mixta; n'hi ha que ho han fet, -com per exemple els editors,- en un tipus d'activitat que ja sempre s'havia fet, almenys en part, en una altra llengua. Evidentment, els tres casos no tenen la mateixa gravetat.

En segon lloc, en trobem d'altres, l'activitat dels quals dins una altra cultura ha estat incidental i esporàdica; que han hagut de recórrer al treball cultural i editorial per a viure. Alguns d'ells en aquesta situació han claudicat; altres s'han limitat a fer el més just, a treballar com a tècnics o especialistes, la valor dels quals era cotitzada pel treball més que per la signatura; alguns s'hi han volgut lluir; altres no han publicat cap obra ni article de cara al prestigi propi, ni que representés el millor de llur esforç sinó tan sols les coses d'encàrrec a què els ha obligat llur necessitat o ofici en que es trobaven, i que potser ja tenien abans. N'hi ha també que s'han mantingut en llocs, adhuc de funcionaris públics, que no convenia que fossin abandonats a gent forastera; cal saber el paper que hi han fet.

Cal saber sospesar curosament un per un, aquests casos que hem esmentat -que, evidentment no són tots- i pot ésser que en alguns d'ells es vegi que llur responsabilitat s'alleugereix sensiblement.

I no cal dir si s'alleugereix, i fins si desapareix del tot, quan al costat d'aquest aspecte de col·laboració esporàdica, més o menys superficial, s'hi troba una sincera actuació en favor de la nostra causa i de la nostra cultura en aquests moments de persecució, que ha de quedar però ben comprovada i ha d'haver donat resultats eficaços. Llavors els petits mancaments quedaran emagats -redimits- per l'esforç i la bona voluntat en bé del país.

Aquesta matització no representa en cap cas un afebliment de les posicions. No vol dir que la gana, la necessitat ni la por, siguin cap excusa per a fer beixeses hi per a claudicar; ni la beixesa ni la claudicació no tenen mai excusa, i val més la sinceritat de l'adversari que la feblesa hipòcrita de l'amic. Però si que vol dir que fóra un error pendre una posició excessivament puritana i posar-se a repartir patents de puresa.

Energia, però també seny. Cal sospesar, com diu Taurus, cada cas amb unes balances ben ajustades, i saber fer justícia, calgui qui calgui, sempre que sigui realment qui hagi de caure. Perquè és de bona política punir amb rigor els veritables culpables, però no ho és el voler veure culpables a tot arreu.

-Sagitari-

TRES PENSAMENTS DE PLATÓ SOBRE L'ESTAT

No durarà molt la pau en un Estat en el qual només és feliç una classe de ciutadans.

Necessitat de justícia indica necessitat d'educació.

Els principals enemics d'un Estat injust són els pobres i els rics.